

Ion Mihai FELEA

masterand, Universitatea
„Alexandru Ioan Cuza”, Iași

METRO 2033

La 18 ani, un tânăr rus a început o carte științifico-fantastică. Patru ani mai târziu publica rezultatul pe site-ul său, după o interacțiune susținută cu cititorii, care îl însoțeau cu comentarii și expectativă pe măsură ce cartea se înfiripa. Inițial, *Metro 2033* a fost refuzat de editori, pentru că nu se potrivea cu tipologia personajului principal practicat de editurile rusești la acea vreme. În 2005 cartea lui Dmitri Gluhovski a fost până la urmă publicată, devenind bestseller, însă versiuni gratuite sunt disponibile online atât în engleză, cât și în rusă. O carte excepțională în felul ei.

Premisele romanului se găsesc în fascinația rușilor pentru metrourile moscovite, mărșăluțind realizarea comunismului, grandios, enorm, practic, cu un tranzit zilnic fenomenal. A fost construit ca să reziste la bombardamente, iar unele stații pot funcționa ca adăposturi în cazul unui război nuclear. Tocmai acest detaliu este exploatat de Dmitri Gluhovski, el imaginând un conflict atomic care a făcut suprafața nelocuibilă. O mică parte din populația orașului a supraviețuit, s-a retras în metrou, ocupându-i stațiile și stând acolo închisă ca șobolanii. Oamenii rod pereții tunelurilor. Se mănâncă unii pe alții.

Metro 2033 debutează cu un foc de veghe de lângă un post de pază. Artiom este un tânăr care s-a născut

METROUL NU POATE SUPRAVIEȚUI DE SINE STĂTĂTOR, EL DEPINDE DE PRĂZILE ADUSE DE LA SUPRAFAȚĂ DE STALKERII CARE ÎȘI RISCĂ VIAȚA.

Înainte de catastrofa nucleară, dar a trăit toată viața în metrou. Despre timpurile AB (ante bombardament) are amintiri vagi. Mama lui a fost omorâtă în timpul invaziei unei hoarde de șobolani giganti. Întinericul metrourilor l-a crescut, l-a modelat, undeva la limita liniei Kalujsko-Rijskaia, în stația VDNH. Lucrurile păreau să se stabilizeze pe făgașul normal. Stația VDNH făcea din ciuperci uscate un ceai, produsul lor de marcă, vândut pe tot întinsul liniilor. Se creșteau porci albinoși, hrăniți cu ciuperci. Nu intrau în conflict cu vecinii lor. Făceau comerț

cu Hansa, denumirea dată unei facțiuni care a pus stăpânire pe inelul de stații ale metrourilor și, implicit, pe rutele principale de comerț. Baza ideologică a Hansei este reușita individuală și capitalismul. Autorii de căpătâi: Adam Smith și Dale Carnegie.

Peste această liniște aparentă intervine presiunea regulată, de metronom, a Celorlalți. Zombi imuni la durere, care atacă VDNH-ul. Artiom a fost nevoit să respingă o singură dată un atac lipsit de logică din partea întunecată a metrourilor și de atunci nu a putut scăpa de coșmaruri. Există ceva în plus în aceste atacuri, de parcă Celorlalți se joacă cumva cu mintea locuitorilor metrourilor. E ca și cum ar ști că vor câștiga și atacă nepăsător, la pas, întăriturile celor din VDNH.

Artiom este convins să plece în misiune. Trebuie să găsească centrul spiritual al metrourilor, Polisul, orașul neutru, condus de războinici și preoți deopotrivă. Polisul

este situat exact sub Biblioteca Națională a Rusiei, din ea își trage tagma preoților seva, către ea se îndreaptă speranțele de mântuire. Pentru a ajunge în Polis, Artiom trebuie să treacă printr-o serie de stătuțe-stații cu ideologii dintre cele mai diferite. Metroul este populat de arieni ai celui de-al patrulea Reich, de organizații criminale, martori ai lui Iehova, un cult canibalic, confederația Arbatului. Trebuie să înfrunte nu doar sălbăticia semenilor, ci și răutatea metroului, care are o respirație proprie. Află că stația lui natală nu este singura atacată de Ceilalți. Află că și afară se poate ieși, în costum etanș și doar noaptea.

Metroul este o societate în miniatură, cu toate tarele societății postsovietice. Dmitri Gluhovski este, dacă îmi permiteți panegiricul, un fin jucător la corzile metaforei. Metroul nu poate supraviețui de sine stătător, el depinde de prăzile aduse de la suprafață de *stalkerii* care își riscă viața. Exact așa cum URSS nu era autosustenabilă. Sus, steaua Kremlinului exercită o atracție hipnotică asupra oricui o privește direct. Cine se uită la ea, este atras acolo și nu se mai întoarce. De asta *stalkerii* urcă în grup.

În metrou se cântă piese despre războaiele de dinaintea pogorării în subteran. Prizonierii metroului inter-

UN SCRITOR DE CALITATE NU CREEAZĂ DOAR UN ROMAN, CI O ÎNTREAGĂ LUME, PERFECT LOCUIBILĂ, DESTINATĂ PITICILOR NOȘTRI DE PE CREIER.

pretează la chitară piese despre războaie în care nu au luptat. Cam așa se întâmplă și azi pe suprafața locuibilă. Cel care a văzut ororile războiului nu are chef de

LES CLEFS DU BONHEUR

cântec. După un război epuizant cu Hansa, au căzut de acord și au hotărât să facă pace. Doar o mică parte de incoruptibili, care se revendică de la Troțki, luptă până la revoluția completă pe tot întinsul metroului. Unul dintre

troțkiști se dezice cu voce tare de comuniștii Liniei Roșii. *Dar cine crezi că vă dă combustibilul*, primește imediat replica. Hmm.

Valuta metroului este cartușul. Cu trei cartușe poți cumpăra un kebab din șobolan.

leftin. Cu 15 poți să-ți cumperi o femeie. Sau un copil, preferințele nu se discută. Metroul e poarta spre iad, gândește Artiom. Unde este, atunci, raiul?

Cartea este punctată periodic de meditații, fapt pentru care autorul a și fost criticat. Noi nu ne supărăm, dimpotrivă, salutăm aceste intervenții, care se înscriu în tradiția SF-ului rusesc de calitate, așa cum l-au sculptat frații Strugațki. Nouă ne place că naratorul știe exact cât știi personajele și reușește să transmită această angoasă cititorului. Acesta, citind comod în fața calculatorului, este la fel de puțin în siguranță ca un locuitor al metroului în tunelurile carnivore.

Universul Metro a generat o sumedenie de alte romane, povestiri, nuvele, câteva jocuri video. Se verifică ceea ce știam intuitiv despre literatura bună – un scriitor de calitate nu creează doar un roman, ci o întreagă lume, perfect locuibilă, destinată piticilor noștri de pe creier. Traversând această carte, regreti că nu poți să înveți mai mult despre locuitorii ei. Vrei să vezi un film, să savurezi un joc video, ceva. Iar finalul, o, da, finalul ne amintește de *Jocul lui Ender*. O prea mare asemănare. Poate, e doar o coincidență.

